

مدت زمان تحقیق بسیار کوتاه‌تر از تحقیقات مردم‌شناسی است و جمع‌آوری اطلاعات محدودتر و اختصاصی‌تر است.

مشاهده مشارکتی و غیر مشارکتی

در روش مشارکتی محقق به عنوان عضوی از گروه به صورت فعال در محیط به مشاهده می‌پردازد. معمولاً در نتیجه چنین حضوری فرد می‌تواند ارتباطات نزدیکی با گروه برقرار کند و اطلاعاتی را کسب نماید که از طریق دیگر امکان‌پذیر نیست. میزان مشارکت محقق در موقعیت یا گروه به موقعیت و موضوع تحقیق بستگی دارد. در مشارکت کامل فرد به عنوان یک عضو گروه به تعامل و مشاهده گروه می‌پردازد. مثلاً ممکن است نقش یک بی‌خانمان را بازی کند و برای مدت زمانی با آنها زندگی کند.

گاه مشارکت به این صورت است که فرد در موقعیت حضور دارد و به مشاهده فعالیتها می‌پردازد، اما اجازه نمی‌دهد که کسی متوجه حضور او شود. نظیر آنچه در روانشناسی صنعتی در بررسی رفتار سازمانی انجام می‌شود. در این حالت فرد محقق وارد موقعیت می‌شود و در جریان کارهای روزمره قرار می‌گیرد اما در واقع اجازه نمی‌دهد که افراد متوجه مشاهدات او شوند.

در مواقعی نیز مشارکت فرد به حداقل خود می‌رسد و صرفاً در مواقعی که ضروری باشد به تعامل با دیگران می‌پردازد. نمونه اینگونه مشارکت در تحقیقات قوم‌نگاری نظیر کارهای مارگارت مید مورد استفاده قرار گرفته است.

مشارکت کامل اگر چه برخی از مواقع بهترین راه حل است اما گاه به دلیل مسائل اخلاقی و گاه بدلیل آنکه محقق نمی‌تواند عضوی از گروه باشد، امکان‌پذیر نیست. مثلاً زمانی که محقق قصد تحقیق در مورد گروه‌های نوجوانان بزهکار را دارد، به دلیل شرایط سنی نمی‌تواند عضوی از آن گروه باشد. از طرف دیگر، مشارکت کامل مشکلات اجرایی از قبیل مشکلات مربوط به ثبت و ضبط اطلاعات را به همراه دارد، چون فرد باید با اتکاء به حافظه خود یا به صورت مخفیانه اطلاعات را ثبت کند. به دلیل مشکلات فوق معمولاً مشارکت از نوع دوم یا سوم است. در تعلیم و تربیت اگر چه روش مشاهده مشارکتی کاربرد چندانی ندارد اما در مورد برخی موضوعات نظیر بررسی ساختار سازمانی مدارس در نواحی مختلف یا تأثیر تعاملات گروهی بر آموزش، مورد استفاده قرار می‌گیرد.

در مشاهدات غیر مشارکتی محقق بدون مشارکت یا عضویت در گروه به مشاهده می‌پردازد. این مشاهده ممکن است صرفاً ضبط و ثبت وقایع

تفاوت روش شناختی (روش

کیفی و کمی

تمقیقات کیفی در مقابل تمقیقات کمی

دکتر بهرام جوکار

عضو هیأت علمی دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه شیراز

انواع تحقیقات کیفی

واژه تحقیقات کیفی همانند اصطلاح تحقیقات کمی، به روشهای مختلفی اطلاق می‌گردد. در واقع انواع متفاوتی از تحقیقات یا روشهای پژوهش در زیر این عنوان قرار می‌گیرند که عبارتند از: قوم‌نگاری^۱، مطالعات طبیعی^۲، مطالعات موردی^۳، مطالعات میدانی و مشاهده مشارکتی و غیر مشارکتی.

قوم‌نگاری

یکی از قدیمی‌ترین انواع تحقیقات کیفی، پژوهشهای قوم‌نگاری است. این روش یکی از روشهای متداول در تحقیقات مردم‌شناسی و جامعه‌شناسی بوده و هست، در این زمینه می‌توان به تحقیقات مشهور مارگارت مید در قبایل ساموا اشاره نمود.

قوم‌نگاری را می‌توان مطالعه و توصیف تحلیلی عمیق یک فرهنگ یا گروه تعریف نمود. در این روش با استفاده از مطالعات گسترده و دراز مدت یک فرهنگ و ثبت و ضبط کلیه رخدادهای موجود در آن سعی می‌شود تا توصیف دقیق و کاملی از گروه فرهنگی مورد مطالعه ارائه شود. در این روش محقق غالباً به عنوان عضوی از گروه به مشاهده می‌پردازد. روش جمع‌آوری اطلاعات یا به صورت ضبط تصویری و صوتی، یا به صورت ثبت نوشتاری است.

روش قوم‌نگاری امروزه در تعلیم و تربیت و سایر رشته‌های علوم انسانی مورد استفاده قرار می‌گیرد. در تعلیم و تربیت از این روش در زمینه‌های همچون تحلیل تعاملات موجود در کلاس و توصیف ویژگی‌های اقلیت‌های قومی یا مذهبی و تأثیر آن بر تعاملات و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان استفاده می‌شود. باید توجه داشت که کاربرد این روش در تحقیقات تعلیم و تربیت تا حدودی متفاوت از تحقیقات مردم‌شناسی است. معمولاً در موقعیتهای آموزشی محقق به شکل غیرمشارکتی و صرفاً به عنوان یک مشاهده‌گر عمل می‌نماید، گاه

1. Ethnography
2. Naturalistic Inquiry
3. Case Study

در مطالعات موردی اساس بر این است که تا حد امکان اطلاعات وسیعی پیرامون واحد مورد مطالعه فراهم آید تا از این طریق درک عمیق و جامعی نسبت به واحد مطالعه بدست آید. مطالعات موردی صرفاً به روش بالینی اطلاق نمی‌شود و روشهای دیگری نیز تحت این عنوان طبقه‌بندی شده‌اند. عمده‌ترین این روشها عبارتند از:

۱. **مطالعات موردی تاریخی پیرامون سازمانها:** در این نوع تحقیقات مراحل شکل‌گیری سازمانها در طول زمان مورد بررسی قرار می‌گیرد. روشهای جمع‌آوری اطلاعات در این روش عمدتاً مبتنی بر مصاحبه‌ها و بررسی اسناد و مدارک است.

۲. **مطالعات موردی مشاهده‌ای:** هدف این گونه مطالعات عمدتاً جمع‌آوری اطلاعات از یک یا بخشی از یک سازمان است. مثلاً بررسی یک مدرسه یا یک کلاس درس. به طور کلی در این روش محور مطالعه گروهی از افراد است که در مجموعه یا سازمان خاصی در تعامل هستند. هدف آن است که تأثیر مجموعه بر فرد مشخص گردد. این روش معمولاً زمانی طولانی را به خود اختصاص می‌دهد و مشاهدات نیز عمدتاً به شیوه مشارکتی است.

۳. **تاریخچه شفاهی:** این روش بیشتر حالت نقل قول دارد و اطلاعات آن نیز عمدتاً از طریق مصاحبه‌های دراز مدت با فرد یا افرادی که در زمینه مربوطه تجربه کافی دارند جمع‌آوری می‌شود. مثلاً اگر هدف تحقیق ارائه راهبردهایی جهت آموزش کودکان عقب‌مانده ذهنی باشد، می‌توان معلم با سابقه‌ای را که سالیان متمادی درگیر آموزش این گروه از کودکان بوده مورد مصاحبه قرار داد و اطلاعات و تجربیات او را گزارش نمود:

۴. **مطالعات موردی بالینی:** این روش یکی از شناخته شده‌ترین روشهای مطالعات موردی است و هدف آن توصیف دقیق از فردی است که مشکل خاصی دارد. مصاحبه و مشاهده بالینی روش معمول جمع‌آوری اطلاعات است. علاوه بر این استفاده از آزمونها و جمع‌آوری اطلاعات پیرامون تاریخچه زندگی فردی در این روش متداول است.

باید توجه داشت که تحقیقات کیفی امروزه دامنه وسیعی از روشها را تحت پوشش قرار می‌دهد و تنها محدود به روشهای مطرح شده در این نوشتار نیست روشهایی همچون تحلیل محتوا، که در آن محتوای کتب یا تصاویر مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد، یا تحقیقات تاریخی.

در موقعیت طبیعی باشد یا اینکه جمع‌آوری اطلاعات از موقعیتی باشد که محقق آن را به صورت تصنعی ایجاد نموده است. ناب‌ترین شکل آن مشاهده در موقعیت‌های طبیعی است به گونه‌ای که افراد هیچ گونه اطلاعی از وجود مشاهده‌گر ندارند، نظیر استفاده از آینه‌های یک طرفه یا دوربین مخفی که معمولاً زمان زیادی را نیز به خود اختصاص می‌دهند. به همین لحاظ محققین خود به طراحی موقعیت می‌پردازند و سپس به مشاهده واکنش یا عملکرد آزمودنیها می‌پردازند. از جمله این مطالعات می‌توان به یکی از تحقیقات کلاسیک یعنی تحقیق هارتشون و می (به نقل از آری، جاکوبس و رضویه ۱۹۹۶) اشاره نمود. آنها در تحقیق خود به مطالعه تمایل دانش‌آموزان به تقلب پرداختند و برای این منظور پس از امتحان درسی بدون آنکه دانش‌آموزان در جریان باشند پس از تصحیح اوراق کار تصحیح را به خود دانش‌آموزان واگذار نمودند.

روش مشاهده غیرمشارکتی در تحقیقات تعلیم و تربیت کاربرد فراوانی دارد و یکی از روشهای مهم کسب اطلاعات در موضوعات مختلف تحقیقی است. این روش از آنجا که نسبت به روش مشارکتی کمتر مخمل موقعیت است و همچنین از آنجا که محقق و آزمودنی درگیری عاطفی کمتری با یکدیگر دارند، در تحقیقات تعلیم و تربیت بیشتر مورد توجه بوده است. همچنین با توجه به اینکه، محقق درگیر با موقعیت نیست، مشاهدات دقیق‌تر ثبت می‌شوند (روشهایی همچون شرح حال نویسی و فرمهای ثبت مشاهدات از جمله این روشهاست).

مطالعات موردی

مطالعه موردی یکی دیگر از انواع تحقیقات کیفی است که در ساده‌ترین شکل آن محقق به بررسی دقیق و جزئی یک آزمودنی یا یک گروه یا یک پدیده می‌پردازد. اگر چه مطالعه موردی یکی از روشهای تحقیقات کمی (یکی از انواع تحقیقات توصیفی است) نیز می‌باشد، اما بسیاری از محققان و اندیشمندان، این روش را به دلیل فقدان کنترل، غیرعلمی می‌دانند. با اوج‌گیری روش کیفی این روش مجدداً به عنوان یکی از روشهای رایج تحقیقی، در نزد پیروان روش کیفی، مطرح گردید (آری، جاکوبس و رضویه، ۱۹۹۶).

باید توجه داشت، بر خلاف تحقیقات کمی که مطالعات موردی را صرفاً به عنوان پیش مطالعه‌ای در جهت شکل‌دادن به فرضیات در نظر می‌گیرند (استک ۱۹۷۸) در تحقیقات کیفی این روش یکی از روشهای مهم تحقیقی محسوب می‌شود و اساساً ضروری نمی‌دانند که این نوع تحقیقات به خلق فرضیه یا نظریه منجر شوند (بورگ و گال ۱۹۸۹).

آخرین طرحهای پژوهشی مصوب شورای

تمقیقات آموزش و پرورش استان فارس

بررسی رابطه بین ویژگیهای شخصیتی (درون گرایی - برون گرایی) با

تعهد سازمانی و رضایت شغلی دبیران دوره راهنمایی نواحی چهارگانه شیراز

پژوهشگر الیاس قربانی

بررسی مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان سال سوم راهنمایی شهرستان لامرد

پژوهشگر خلیل فروتن

بررسی رابطه مدیریت مشارکتی با رضایت شغلی و تعهد سازمانی

معلمان دبیرستان های نواحی چهارگانه شیراز

پژوهشگر محبوبه فرهادیان

تأثیر ایجاز و اختصار در خواندن و درک مطالب فارسی

پژوهشگر اسماعیل رهبر

مقایسه هسته کنترل و استرس تحصیلی در بین دانش‌آموزان مقاطع

راهنمایی و دبیرستان شبانه روزی عشایری و دانش‌آموزان روزانه شهری شیراز

پژوهشگر ممزه اکرمی

بررسی رابطه میزان تفکر انتقادی دبیران با تفکر انتقادی دانش‌آموزان

دبیرستانهای شیراز

پژوهشگر پروانه جمالی

بررسی علل مدرسه‌گریزی در شهر شیراز

پژوهشگر نادره سهرابی و محبوبه البرزی

بررسی نگرش دبیران علوم سال اول مدارس راهنمایی استان فارس

نسبت به چگونگی روش نوین آموزش علوم

پژوهشگر زهرا طاهری

بررسی رفتارهای اطلاع‌یابی معلمان پژوهنده در شهر شیراز

پژوهشگر مرضیه (ستمی) فرشانی

انبار کارشناسی تمقیقات

* برگزاری جلسات کمیسیون تخصصی و شورای تحقیقات

به منظور بررسی پیشنهاد های تحقیقاتی که به کارشناسی تحقیقات

ارسال گردیده است هر هفته بعد از ظهرها کمیسیون تخصصی در کارشناسی

تحقیقات برگزار گردیده و پس از تصویب طرحها در کمیسیون در جلسه

شورای تحقیقات که چهارشنبه یک هفته در میان در سازمان آموزش و

پرورش برگزار می گردد مطرح و مورد بررسی مجدد قرار گرفته است . در

زیر جدول جلسات کمیسیون و شورا و طرحهای مصوب و بررسی شده به

تفکیک ارائه گردیده است .

سال ۸۲	ویژگی طرح
۲۳	تعداد جلسات کمیسیون
۶	طرحهای مصوب در کمیسیون
۳	طرحهای رد شده در کمیسیون
۲۴	طرحهای بررسی شده در کمیسیون
۲	تعداد جلسات شورا
۱۰	طرحهای مصوب در شورا
-	طرحهای رد شده در شورا
۱۱	طرحهای بررسی شده در شورا

* اجرای آزمون تیمز (TIMSS 2003)

از تاریخ ۸۲/۲/۱ لغایت ۸۲/۲/۱۸ در ۲۸ مدرسه ابتدایی و راهنمایی

استان آزمون تیمز ۲۰۰۳ بعمل آمد . شهرستانها و مناطقی که در این آزمون

شرکت داشته اند عبارتند از: قیر و کارزین ، کازرون ، خفر ، لار ، ممسنی ،

ارسنجان ، اقلید ، جهرم ، داراب ، مرودشت ، زرقان ، درودزن ، کوار و

نواحی چهارگانه شیراز . در این آزمون دو دفترچه سؤال و یک پرسشنامه

اطلاعات شخصی به دانش‌آموزان داده شد . سؤالات فقط بنیة علمی ریاضی

و علوم تجربی دانش‌آموزان را می‌سنجید .

* اجرای مسابقه روش پژوهش

به منظور افزایش سطح علمی دانش‌آموزان ابتدایی و راهنمایی در زمینه

پژوهش ، کارشناسی تحقیقات استان با برنامه ریزی و هماهنگی رابطین

تحقیقاتی نواحی و مناطق آموزشی اقدام به برگزاری یک مسابقه آشنایی با

روش پژوهش نموده است . سؤالات این مسابقه از کتاب ” روش پژوهش

برای کودکان ” توسط کارشناسی تهیه گردید و در دو دوره ابتدایی و

راهنمایی اجرا شد. تعداد شرکت کنندگان این مسابقه در حدود ۲۵۰۰

دانش‌آموز بود .

مترجم: محبوبه فولادچنگ

دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی دانشگاه شیراز

تجارب فراشناختی شامل استفاده از راهبردهای فراشناختی

و یا به عبارت دیگر، تنظیم فراشناختی است (براون ۱۹۸۷). راهبردهای فراشناختی در برگیرنده مجموعه فرایند هایی است که به منظور کنترل فعالیت های شناختی مورد استفاده قرار می گیرند. استفاده از این راهبردها تضمین می کند که فرد به اهداف شناختی خویش دست یابد. این فرایندها که شامل پیش بینی، برنامه ریزی، بازبینی فعالیت های شناختی و ارزیابی یا واریسی پیامدها هستند، به کنترل و تنظیم یادگیری کمک می کنند. یکی از راهبردهای فراشناختی که در هنگام خواندن بسیار رایج است، راهبرد از خود پرسیدن است. افراد در هنگام مطالعه، با استفاده از این راهبرد از خودشان سؤال می کنند که آیا منظور نویسنده را درک کرده اند؟ و اگر احساس کنند که نمی توانند به این سؤال پاسخ دهند ممکن است برگردند و مطلب را دوباره بخوانند. بنابراین از راهبرد از خود سؤال کردن بدین منظور استفاده می شود که فرد از دستیابی خود به هدف خویش که درک مطالب مورد مطالعه است، اطمینان حاصل کند.

تمایز راهبردهای شناختی از فراشناختی :

فلاول (۱۹۷۹) معتقد است که دانش فراشناختی ممکن است از دانش شناختی متفاوت نباشد اما چگونگی استفاده از این دو نوع دانش یکسان نیست. در واقع، هدف فرد از بکارگیری راهبردهای شناختی و فراشناختی متفاوت است. راهبردهای شناختی به فرد کمک می کند که به یک هدف خاص برسد (برای نمونه مطلب معینی را درک کند) اما راهبردهای فراشناختی سبب می شوند بفهمد که آیا به آن هدف خاص رسیده است یا نه. یک فرد یادگیرنده برای اینکه از دستیابی به هدف خویش اطمینان حاصل کند از خودش امتحان به عمل می آورد. به اعتقاد لیوینگستون (۱۹۹۷) تجارب فراشناختی یا قبل از فعالیت شناختی می آیند و یا بعد از آن، و اغلب نیز وقتی روی می دهند که شناخت فرد با شکست مواجه شود. مثلاً وقتی یادگیرنده متوجه

می شود که معنی مطالبی را که تازه خوانده، نفهمیده است از راهبرد فراشناختی سوال کردن از خود، استفاده می کند.

اندازه گیری فراشناخت :

بهترین راه برای اندازه گیری فراشناخت استفاده از گزارش های کلامی دانش آموزان در ضمن حل مسأله و تصمیم گیری است. پرسشنامه های خودسنجی در اینجا کارایی زیادی ندارند اما می توان از آنها به عنوان مکمل گزارش های کلامی سود جست. توصیه می شود که به منظور سنجش میزان آگاهی و فعالیت فراشناختی افراد از روش مصاحبه و بیان شفاهی افکار استفاده شود.

راههای رشد و تقویت رفتارهای فراشناختی :

معرفی راهبردهای شناختی و فراشناختی به دانش آموزان یکی از راههای توسعه فراشناخت است. با این حال، در بسیاری از موارد ممکن است دانش آموزان راهبردی را بشناسند و نسبت به فایده آن آگاه باشند اما در عمل از آن استفاده نکنند. یکی از دلایل این امر آن است که دانش آموزان از فرصت تمرین این راهبردها برخوردار نبوده اند (گارنر ۱۹۹۰). اگر برای دانش آموزان الگویی از چگونگی اجرا و بازبینی راهبردهای مختلف ارائه شود بسیار سودمند خواهد بود. لازم است به دانش آموزان، دانش شرطی و فرایندی در مورد راهبردها آموخته شود. منظور از دانش شرطی آن است که "فرد بداند چه موقع از یک راهبرد خاص استفاده کند" و دانش فرایندی نیز به معنی "آگاهی فرد درباره چگونگی اجرای یک راهبرد است". گارنر (۱۹۹۰) بیان می دارد که بسیاری از دانش آموزان به این دلیل از راهبردهای فراشناختی استفاده نمی کنند که فاقد دانش شرطی هستند، بدین معنی که نمی دانند چه موقع باید از راهبرد مورد نظر استفاده کنند. بهترین شیوه برای تقویت فراشناخت آن است که فرصتهایی برای تمرین راهبردهای خودگردانی در اختیار دانش آموزان گذاشته شود. آنها باید تصمیم گیری، حل مسئله، و تحقیق و پژوهش را تمرین کنند تا تجربه فراشناختی کسب کنند.

بلکی و اسپنس (۱۹۹۰) به شیوه هایی اشاره می کنند که با استفاده از آنها می توان فراشناخت و یا "تفکر درباره تفکر" را تقویت کرد. به اعتقاد این دو صاحب نظر، تفکر و تعمق درباره رفتارهایی که انجام می دهیم، اولین مرحله در هدایت و کنترل رفتارهای ماست. با کمک راهبردهای زیر می توان به توسعه فراشناخت اقدام کرد. این راهبردها از بلکی و اسپنس (۱۹۹۰) اقتباس شده است :

۴. برنامه‌ریزی و خودگردانی: هر گاه از دانش آموزان بخواهیم که طرح یا نقشه‌ای برای یادگیری خویش تهیه کنند و سپس بر اجرای آن نظارت کنند، آنها مشغول انجام یک فعالیت فراشناختی می‌شوند. برای مثال، لازم است ابتدا پیش‌بینی کنند که برای انجام یک تکلیف به چه مقدار وقت و تلاش نیاز دارند و اطلاعات را از کجا و چگونه بدست آورند. سپس برای جمع‌آوری، بازیابی و ترکیب اطلاعات برنامه‌ریزی کنند.

۵. گزارش کردن فرایندهای فکری: این فعالیت سبب تحریک آگاهی از راهبردهای مختلف و مفید می‌شود و در سه مرحله صورت می‌گیرد: ابتدا، معلم از دانش آموزان می‌خواهد که فعالیتی را مورد بررسی قرار دهند و در مورد احساسات و فرایندهای فکری خویش اطلاعاتی را جمع‌آوری نمایند. در مرحله دوم، دانش آموزان به طبقه‌بندی اطلاعات می‌پردازند و مشخص می‌کنند که از چه راهبردهایی استفاده کرده‌اند و بالاخره در مرحله سوم، پیشرفت خویش را مورد ارزیابی قرار می‌دهند و ضمن حذف راهبردهای ضعیف و شناسایی راهبردهای مفید به جستجوی روش‌های بهتر در آینده اقدام می‌نمایند.

۶. خودارزیابی: تجارب خودارزیابی هدایت شده را می‌توان از راه کنفرانس‌های فردی و چک‌لیست‌هایی که بر روی فرایندهای تفکر تأکید دارند فراهم کرد. این خودارزیابی کم‌کم به صورت مستقل انجام می‌گیرد.

وقتی دانش آموزان بفهمند که فعالیت یادگیری در رشته‌های مختلف یکسان است، می‌توانند راهبردهای پیشین را به موقعیت‌های تازه انتقال دهند. علاوه بر راههای فوق، می‌توان از روش رایزنی نیز به منظور افزایش رفتارهای فراشناختی افراد استفاده کرد.

در این روش، دانش آموزان به صورت دو نفره به حل مسئله می‌پردازند، بدین صورت که یکی از دانش آموزان در ضمن تصمیم‌گیری و یا حل مشکل به بیان فرایندهای فکری خویش می‌پردازند و دانش آموز دیگر با پرسیدن سؤال‌هایی به او کمک می‌کند تا به روشنی فکر کند و تصمیم بگیرد.

۱. تعیین اینکه "چه می‌دانیم" و "چه نمی‌دانیم": فراشناخت یعنی "تفکر درباره تفکر" و به عبارتی متمایز کردن دانسته‌های خویش از مجهولات. همانطور که وظیفه مدیر، اداره یک سازمان است، وظیفه یک اندیشمند نیز اداره افکار خویش است. بدین منظور او باید بتواند اطلاعات جدید را به مطالب پیشین ربط دهد، آگاهانه راهبردهایی را برای فکر کردن انتخاب کند و به برنامه‌ریزی، بازیابی و ارزیابی فرایندهای فکری خویش بپردازد.

۲. بیان فکر و صحبت کردن درباره تفکرات شخصی: وقتی فرد در هنگام حل مسئله و یا تصمیم‌گیری به بیان شفاهی افکار خویش بپردازد، کنترل و آگاهی بیشتری بر افکار خود پیدا می‌کند و در نتیجه آگاهی فراشناختی او تحریک می‌شود.

۳. نشریه نویسی و یا ثبت خاطرات: دانش آموزان می‌توانند از طریق تهیه نشریه‌هایی که به ثبت فرایندهای تفکر اختصاص می‌یابد بر روی افکار خویش تعمق نمایند. آنها در این نشریات درباره چگونگی حل تعارضات یا مشکلات می‌نویسند و بیان می‌دارند که چه چیزهایی در نظرشان مبهم است و چگونه با این ابهام برخورد می‌کنند.

قابل ذکر است که این نشریات فکری از روزنامه‌های دیواری که معمولاً در مدارس رایج‌اند متفاوت هستند. در نشریات فکری، فرایندهای فکری دانش آموزان مورد بحث قرار می‌گیرد اما در روزنامه‌های دیواری معمولاً مطالبی درباره واقعات علمی و یا خبری درج می‌شود و در بیشتر موارد به شکل دفترچه خاطرات روزانه، تهیه می‌شود. نکته دیگر آنکه گاهی لازم است برای کودکان خردسال‌تر و یا دانش آموزانی که تازه این کار را شروع کرده‌اند، الگویی از تفکر و تعمق ارائه دهیم. بدین منظور می‌توانیم جملاتی را به صورت ناتمام مطرح کنیم تا توسط دانش آموزان تکمیل گردد. این جملات را می‌توان بدین گونه نوشت:

من نمی‌دانستم که
 من در حیرتم که چرا
 فردا

براساس نمره کسب شده و پس از اثبات شایستگی های لازم بدون کنکور در همان رشته هنرستانی خود وارد دانشگاه شوند. این پژوهش پیشنهاد می نماید به تدریج و با به کارگیری مکانیسم های پیشنهاد شده از فاصله دروس نظری هنرستان های فنی و حرفه ای و کار دانش با شاخه نظری کاسته شود. این پژوهش پیشنهاد نموده تا شعاع کار مدیران و برنامه ریزان کار دانش به ساخت کارگاه های آموزشی و تجهیز و اداره آنها محدود شده و بار دیگر دانش آموزان کار دانش در کنار دانش آموزان شاخه نظری به دبیرستان باز گردند و تنها دروس مهارتی خود را در کارگاه های یاد شده بگذرانند که در نهایت این دانش آموزان به طور طبیعی به سه گروه دارای سه نوع مدرک تقسیم شوند. بدین ترتیب از نظر پژوهش حاضر بسیاری از گره های فنی و حرفه ای و کار دانش گشوده خواهد شد.

مکیده پژوهش

بررسی رابطه فهم مطالب خواندنی با پیشرفت تحصیلی در

دروس ریاضی، علوم، دینی، تاریخ، جغرافیا، اجتماعی

دانش آموزان سال دوم راهنمایی مدارس شیراز

ناظر: دکتر عبدالمحمد طاهری

محقق: فاطمه قرآنی ثانی

در نظام آموزشی ما توجه و تأکید بر توانایی های فهم مطالب می تواند شماری از مشکلات آموزشی را رفع نماید. هنگامی که دانش آموزان مهارت های مربوط به مطالعات مؤثر را فراگرفتند، آنگاه می توان از تفکر، استدلال، حل مسئله، درک و نگاهداری مطالب در ذهن، ایجاد کنترل درونی و در نهایت پیشرفت تحصیلی نام برد.

در این تحقیق با استفاده از سؤالاتی که توسط کمیته ای از دبیران برجسته ی آموزش و پرورش طراحی شده است، درک مطلب دانش آموزان و همچنین پیشرفت تحصیلی آنها در دروس ریاضی، علوم، دینی، تاریخ، جغرافیا و اجتماعی سنجیده شده است.

نمونه گیری به صورت تصادفی مرحله ای و با استفاده از ۲۸۰ دانش آموز دختر و پسر از چهار ناحیه ی آموزشی شیراز انجام یافته است.

پس از جمع آوری اطلاعات و تحلیل های آماری یافته های زیر بدست آمد:

همبستگی معنی داری بین فهم مطالب خواندنی با پیشرفت تحصیلی در هر یک از دروس ریاضی، علوم، دینی، تاریخ، جغرافیا و اجتماعی وجود داشت. میزان این همبستگی برای درس ریاضی ۰/۴۲۱، علوم ۰/۴۶۸، دینی ۰/۴۴۷، تاریخ ۰/۴۵۳، جغرافیا ۰/۵۰۹ و اجتماعی ۰/۵۲۷ بود. ضمناً در فهم مطالب خواندنی با پیشرفت تحصیلی در دروس مزبور بین دخترها و پسرها تفاوتی وجود نداشت و از این نظر یکسان بودند.

به طور کلی نتایج این پژوهش بر نقش درک مطلب در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان راهنمایی اشاره دارد.

مکیده پژوهش

بررسی امکان تطابق رشته های فنی و حرفه ای هنرستانی بر استعدادها و قابلیت های مناطق مختلف و برنامه های توسعه ای استان فارس و ارائه الگوی مناسب

ناظر: عبدالحمید رضوی

محقق: بهزاد باجوند

براساس برنامه سوم توسعه سهم دانش آموزان فنی و حرفه ای از کل دانش آموزان متوسطه می باید از ۱۱/۲ درصد در سال پایه به ۱۳ درصد در پایان برنامه افزایش یابد. در حالی که رشته ها می باید متناسب با آمایش مناطق و نیاز شغلی بوده و لازم است با تاسیس واحدهای شبانه روزی و جابجایی رشته ها و تجهیزات کارگاهی در چارچوب یک برنامه هدفمند تلاش های انجام شده در این شاخه را ساماندهی نمود.

در پاسخ به این برنامه پژوهش حاضر با بهره گیری از روش مطالعه میدانی شامل مصاحبه عمیق و مشاهده و روش کتابخانه ای سعی در انطباق رشته ها با آمایش مناطق مختلف استان فارس نموده است. ضمن آن که با رویکردی کیفی سعی شده است تا با بهره گیری از روش پیمایشی وضعیت فعلی فارغ التحصیلان هنرستان با روش نمونه گیری تصادفی ساده در حد توان مورد ارزیابی قرار گیرد. نوع پژوهش کیفی بوده و با پهنانگری خود به "مطالعه موردی" و توصیفی نزدیک می باشد. ضمن آن که دیدگاه هایی در خورتوجه برخی مسئولین، صاحب نظران شاخه فنی و حرفه ای و دیگر افراد مرتبط با آن در شمال فارس در یک نوار گردآوری شده و ضمیمه گزارش نهایی گردیده است. هر چند این نظرات مبتنی بر قواعد شناخت علمی و برآمده از به کارگیری روش علمی نبوده است و بیشتر به یک شناخت حسی و تجربی می ماند، اما همه می دانیم که نوع شناخت مقدمه کسب شناخت علمی و در نهایت ارائه برنامه های اصولی تواند بود.

این پژوهش در ۱۶ منطقه شمالی فارس انجام شده است و برای آن که بر شعاع مطالعه آن میان علاقه مندان افزوده گردد، خلاصه نتایج آن در یک نقشه آمده است.

بر مبنای نظرات کارشناسان و براساس نتایج مشاهدات و مطالعات میدانی در هر منطقه و دسته بندی این نتایج در همه مناطق گزارش نهایی هر منطقه آماده شده است. پیشنهادهایی نیز به برنامه ریزان فنی و حرفه ای در سطح وزارتخانه و مدیران و برنامه ریزان این شاخه در استان فارس ارائه گردیده است که اهم این پیشنهادها تأکید بر تغییر دیدگاه برنامه ریزان نسبت به شاخه فنی و حرفه ای با توجه به نیاز شدید کشور به پرورش نیروی انسانی ماهر در همه سطوح و تغییر در نظام آموزشی هنرستان ها و ارتقاء کیفی آنها بوده است. به این معنی که پیشنهاد شده است آموزش رشته های فنی دانشگاهی از سطح دبیرستان آغاز شود. در این رابطه احداث واحدهای "نمونه" شبانه روزی هنرستانی در گروه های پسران و دختران و جذب استعدادها درخشان به این هنرستان ها در بعضی از شهرستانها پیشنهاد شده است. این پژوهش در ادامه پیشنهاد می کند که فارغ التحصیلان این نوع هنرستان ها در یک امتحان هماهنگ سراسری آزموده شوند و

گروههای خبری، سایت های اف تی پی، حتی گفتگوی بلادرنگ نیز وجود دارد.

وب محبوبترین سرویس اینترنت است. وب عملاً مجموعه ای از صفحات متصل به هم می باشد که مبین سایت های به خصوص وب در سراسر جهان هستند. این صفحات از پیوندهای ویژه استفاده می کنند که شکل متن متمایز شده یا گرافیک را به خود می گیرند. با ماوس خود بر روی پیوند کلیک کنید از محل فعلی تان به صفحه وب جدیدی برده می شوید، صفحه ای که ممکن است بر روی کامپیوتری واقع بر روی کامپیوتری در طرف دیگری از کره زمین وجود داشته باشد. وب در سال ۱۹۹۲ توسط تیم برنزی در CERN آزمایشگاه اروپایی فیزیک ذره ای در ژنوسویس معرفی گردید. در اکتبر ۱۹۹۳ بیش از ۲۰۰ سرویس دهنده وب آماده و در حال کار بود در ژوئن ۱۹۹۵ تعداد کل سرویس دهندگان وب بر روی اینترنت در مجموع به بیشتر از ۶/۵ میلیون رسید.

سفت افزار و نرم افزار مورد نیاز برای دسترسی به وب :

با وجود اینکه می توانید از هر کامپیوتری که ویندوز ۳/۱ را اجرا می کند به وب جهانی دسترسی پیدا کنید به منظور بهره گیری کامل از آنچه که وب عرضه می کند به سیستم نسبتاً قدرتمندی نیاز دارید. شما حداقل به کامپیوتری با ۸ مگابایت حافظه و پردازنده ۴۸۶ به بالا و کارت گرافیکی VGA نیاز خواهید داشت اما با کارت ویدیویی که فقط ۱۶ رنگ داشته باشد هم می توانید کار کنید با این تفاوت که گرافیکی نداشته باشید و تنها از مرورگر متنی می توان استفاده کرد که این کار کمی خسته کننده است. برای حرکت در وب به مودم احتیاج دارید که حداقل سرعت مودم بایستی ۱۴۴۰۰ بیت در ثانیه باشد.

جهت استفاده از سایتهای مختلف ابتدا متن زیر را با دقت

بخوانید و مراحل آن را به ترتیب انجام دهید:

اگر بر روی سیستم شما مودم است ولی تاکنون با آن کار نکرده اید فقط با یک اشتراک از یک شرکت اینترنتی با کمترین هزینه می توانید از سایت های اینترنتی استفاده کنید. زمانی که شما مشترک می شوید از جانب آن شرکت اینترنتی به شما یک **user id** و یک **password** و همچنین یک شماره تلفن (گاهی بیشتر) داده می شود، و گاهی هم ممکن است که به شما آدرس **proxy** بدهند.

بهرتر است که **password** یا رمز عبور خود را از حفظ کرده و آن را پیش کسی بازگو نکنید زیرا کافی است که کسی رمز شما را همراه با **user id** بداند آنگاه بدون آنکه خود شما متوجه باشید آن فرد خیلی راحت می تواند از اینترنت شما در منزل خود استفاده کند بدون آنکه پولی بابت خرید آن داده باشد.

راهنمای استفاده از اینترنت

برگرفته از کتاب: سایتهای اینترنتی

مؤلف: سارا اخوت

اگر به روی **Desktop** خود در ویندوز نگاه کنید آیکنی تحت عنوان **internet explorer** خواهید دید بر روی آن کلیک کنید وارد محیط خواهید شد تحت عنوان **internet** در بالای صفحه منوهای اینترنت قرار دارد و زیر آن **Toolbar** یا ابزارهای قابل استفاده در اینترنت دیده می شود که هر کدام به نوبه خود قابل استفاده است.

منوها **File, Edit, viwe, Favorites, Tools, Help** می باشد. در قسمت زیرین منوها ابزارهای کارت اینترنت دیده می شود که شرح وظایف هر یک در زیر توضیح داده شده:

۱. **Back** کار این گزینه برگشتن به صفحات قبل اینترنت می باشد.

۲. **Forward** رفتن به صفحات بعدی اینترنت

۳. **Stop** متوقف کردن **Load** صفحات اینترنت

۴. **Refresh** در صورتی که صفحه درست باز نشود یا تاریخ قدیمی داشته باشد با این گزینه اجرای مجدد انجام می شود.

۵. **Home** صفحه فید باز شده و آمده تایپ سایتی دیگر می باشد.

۶. **Search** جهت جستجوی مطلبی در اینترنت است.

در قسمت پایین یعنی **address** باید آدرس سایتی را که می خواهید به آن مراجعه کنید تایپ شود نظیر نمونه: **address:www.yahoo.com**

سپس **enter** را زده تا وارد سایت مزبور شوید هم اکنون می توانید از اطلاعات آن سایت بهره جوید و به قسمت های مختلف سایت مزبور مراجعه کنید حتی می توانید صفحه مورد نظر خود را در کامپیوتر به نحوه زیر ذخیره کرده تا همیشه آن را روی کامپیوتر خود داشته باشید.

File → Save as

شما می توانید عکس های زیبای اینترنت را به صورت فایل **JPG** یا **BMP** بر روی سیستم خود ذخیره کنید بدین صورت که روی عکس مورد نظر خود کلیک راست کرده و گزینه **Save Picture as** را انتخاب کنید.

درباره اینترنت و وب جهانی :

اینترنت شبکه ای جهانی از سیستم های کامپیوتری متصل به هم و مجموعه ای از چندین نوع سرویس متفاوت می باشد. اینترنت عملاً از چندین جزء متفاوت تشکیل می شود: پست الکترونیکی،

انتخاب و کلیک می کنیم صفحه‌ای ظاهر می شود که از ما نام **connection** دلخواه را خواسته نام دلخواه خود را انتخاب می کنیم و **next** را فشار می دهیم . سپس کد شهر خود را وارد نموده و تلفن شرکت اینترنتی را که با آن مشترک هستیم وارد می کنیم و در قسمت **country** نام کشور خود **iran** را انتخاب می کنیم .

نظیر نمونه :

my computer+dial-up networking+make a new connection

سپس

نام دلخواه: **type a name for the computer you are dialing:**

کد شهر خود : **area code**

شماره تلفنی که به شما درحین اشتراک داده‌اند: **telephone number**

نام کشور خود : **country code**

و در آخر **finish** را برای اتمام، انتخاب می کنید اکنون می توانید

connection خود را که درست کرده اید به **desktop** ویندوز

خود بیاورید (برای راحتی کار)

اگر برای اولین بار می خواهید با اینترنت و **connection** خود، کار کنید

باید هنگامی که **connection** را برای اجرا و ورود به اینترنت فشار

می دهید گزینه **dial propertise** را فشار دهید و محتوای **for local**.

for long distance را پاک کنید و طبق تن و پالس بودن تلفن

منزل خود آن را روی **tone** و **puls** تنظیم کنید .

سپس **ok** را برای ذخیره شدن فشار داده و مقدار **user id** و

password خود را وارد کنید و گزینه **connect** را فشار دهید و

در صورت اشغال بودن دوباره سعی نمایید . به محض وصل شدن شما

به شبکه در پایین صفحه ویندوز در نوار کاری می توانید آیکن

connection خود را مشاهده کنید که علامتی است که شما را آماده

می کند تا آیکن **internet explorer** را از **desktop** انتخاب کنید به

محض وارد شدن صفحه سفیدرنگی خواهید دید در قسمت آدرس

: **address** می توانید یکی از سایتها را انتخاب و بنویسید آنگاه به

محض فشار دکمه **enter** وارد سایت مورد نظر خود خواهید شد و از

دیدن سایتها و موفق شدن خودتان در نصب و راه اندازی اینترنت

لذت خواهید برد. جهت اطلاعات بیشتر در زمینه اینترنت می توانید با

آدرس زیر در تماس باشید: **email:saraworks@yahoo.com**

(شیراز- سارا اخوت)

نمونه‌ای از سایتهای مربوط به : معلم و مدرسه Teacher

www.teachers.net

www.rea.org

www.education-world.com

www.ed.gov

www.edweek.org

www.k12jobs.com

Proxy : پراکسی در واقع یک آدرس است همراه با شماره پورت که اغلب ۸۰۸۰ یا ۳۱۲۸ می باشد ، وجود این پراکسی در بعضی مواقع سرعت دسترسی به اطلاعات را بالا می برد و در بعضی مواقع جنبه امنیتی و ... دارد .

پس چندان مهم نیست که به شما آدرس پراکسی داده شود یا نه . در ابتدا کامپیوتر خود را روشن کنید .

اگر سیستم شما دارای **win98** یا **win me** است و شما از نصب مودم بر روی سیستم خود مطمئن هستید مراحل زیر را انجام دهید :

۱. ابتدا گزینه **my computer** در **desktop** ویندوز خود را فعال کنید سپس در زیر درایوهای سیستم آیکن **dial-up networking** را انتخاب کنید .

صفحه ای برای شما باز خواهد که در صورت فشار دادن گزینه **next** اگر مودم شما نصب نباشد صفحه دیگری باز می شد که در بالای آن **install new modem** را نوشته و این بدان منظور است که مودم شما نصب نیست برای نصب مودم خود ابتدا **cd** مودم خود را در درایو **cd** قرار دهید و مربع

don't detect my modem:I will select it from list

را تیک بزنید و کلید **next** را فشار دهید . به محض فشار دادن

next صفحه ای دیگر ظاهر خواهد شد که شما می توانید با انتخاب گزینه **have a disk** و سپس انتخاب **brows** مسیر نصب مودم

خود را از **cd** مربوطه اش مشخص کنید و **ok** را بزنید به محض آن که **ok** را فشار دادید در صورت انتخاب درست مودم شما نصب می شود

finish کنید و سپس سیستم را یکبار **restart** کنید هم اکنون برای اینکه مطمئن شوید که مودم شما نصب است ابتدا از منوی **start**

گزینه **setting** را انتخاب کنید سپس گزینه **control panel** را انتخاب و کلیک کنید در این هنگام صفحه ای برای شما باز می شود که

کنترل سیستم در آن قرار دارد آیکن **modem** را انتخاب کنید صفحه ای برای شما ظاهر می شود سپس قسمت **Diagnostic** را انتخاب کرده بعد

از آن روی پورت مورد نظر رفته و قسمت **more info** را فشار می دهید.

در این هنگام صفحه ای برای شما ظاهر می شود که اطلاعات

مودم در آن قرار دارد اگر این صفحه را دیدید می توانید از نصب بودن مودم خود مطمئن شوید و در صورتی که پیغام خطا دیدید باید

دوباره سعی کنید تا مودم نصب شود .

برای ساختن **connection** مربوط به اینترنت بایستی کارهای

زیر را بعد از گرفتن **account** و **password** از شرکت اینترنتی انجام دهید :

ابتدا از آیکن **my computer** گزینه **dial-up networking** را

انتخاب می کنیم سپس گزینه **make a new connection** را

شاید باور نکنید ولی به عقیده برخی از دانشمندان گوش نقش بسیار مهمتری از چشم در رشد هوش دارد. "دقت نشود گوش

نقش مهمتری در رشد هوش دارد نه در یادگیری"

در واقع احتمال اینکه ناشنویان دچار عقب ماندگی ذهنی شوند بسیار بیشتر از این است که نابینایان به این نوع عقب ماندگی مبتلا شوند. به خاطر اینکه ۱۳ درصدی از پیامهایی که از طریق گوش دریافت می شود بسیار اساسی تر و بنیادی تر است. چنانچه مولانا نیز می فرماید: "آدمی فربه شود از راه گوش"

همچنین انسانها پیامهایی که برای رشد روانی احتیاج دارند بیشتر از طریق گوش دریافت می کنند. قرآن کریم نیز در همه جا شنیدن (سمع) را مقدم کرده است.

تخیل می تواند با خلاقیت عجین شود و مانند باب بازی عمل کند که انسانها در آن بتوانند نوآوری کنند. بسیاری از هنرهای نمایشی مانند: تئاتر، سینما با تخیلات انسانها سروکار دارد. بسیاری از آثار هنری مانند قالببافی، نقاشی و... حاصل تخیلات بشری است. شاید به جرأت بتوان گفت که دامنه بسیار وسیعی از تمدن بشری در تخیلات به وجود آمده است.

۳. زیبایی شناختی

گام سوم حس زیبایی شناختی ما است. زیبا شناختی یعنی، هنر درک و خلق زیباییها. با کمی دقت متوجه می شویم که در ورای پنج حس، حواس دیگری هم هست که یکی از آنها حس زیبایی شناختی انسانها می باشد که متأسفانه به فراموشی سپرده شده است. این حس احتیاج به تحریک دارد و باید سعی شود در تماس حواس، حس زیباشناختی را جاری کرد.

مثلاً وقتی پدیده ای را می بینیم باید سعی کنیم که زیبایی را نیز بینیم و همین طور زمانی که صداهایی می شنویم یا چیزهایی را حس می کنیم، می بوئیم و می چشیم سعی کنیم زیبایی آن صداها را نیز بشنویم و چشنگی آن چیزها را لمس کنیم، ببوییم و بچشیم. اگر عنصر زیباشناختی نباشد چیزها و پدیدهها، به خوبی جذب نمی شود.

اهدادهای پرورش خلاقیت

فرشید قاسمی

زیربنای خلاقیت از دیدگاه علمی

۱. ادراک

خلاقیت در قدم اول از ادراک انسان آغاز می شود. ادراک یعنی دریافت حسی و درک معنای آن. مانند زمانی که یک صدا به گوش ما می خورد. وقتی معنای آن را درک می کنیم می گوئیم صدای یک پرند است یا تصویر یک میز و ...

پس به طور کلی می توان گفت ادراک یعنی دریافت معنای یک داده حسی. انسانها برای پرورش خلاقیت باید سعی کنند در ادراکاتشان به دنبال ادراکات نو بگردند. مثلاً وقتی بچه ها ابرها را نگاه می کنند آنها را به شکل چیزهای متفاوتی می بینند که این یک ادراک نو است. ادراک نو و جدید داشتن یعنی اینکه به نوع جدیدی به چیزها نگاه کنیم. به پدیده ها با این دید نگاه کنیم که آنها "دیگر به چه درد می خوردند؟" مثلاً پنکه فقط برای بادزدن است. آیا نمی شود از آن برای پرواز کردن استفاده کرد؟

۲. تخیل

گام دوم در خلاقیت، تخیل ما است. تخیل یعنی فراخوانی ادراکات پیشین، وقتی پیام درک شده ای را به خاطر می آوریم در حقیقت دست به تخیل زده ایم. گفته می شود که ۷۵ درصد از پیامهای حسی از طریق بینایی و ۱۳ درصد از طریق شنوایی و مابقی از طریق سایر حواس درک می شوند. بنابراین تخیلات اغلب اوقات جنبه بینایی دارند. در واقع وقتی چیزی را به خاطر می آوریم وقایعی که قبلاً دیده ایم را به خاطر می آوریم.

گام دیگر پرورش خلاقیت تفکر است. در تفکر ما ناگزیریم یک خط منطقی را طی کنیم. تفکر یک کار نظام دار است. در واقع تفکر یک تحقیق درونی است. در یک تحقیق از این مراحل می گذریم. الف) سؤال ب) فرضیه ج) گردآوری اطلاعات د) تأیید یا رد فرضیه در شبانه روز ما خیلی با تحقیق سروکار داریم. مثلاً وقتی کیف خود را گم می کنیم مراحل بالا را در ذهن انجام می دهیم و در واقع دست به تفکر زده ایم.

بنابراین شاید بتوان گفت فکر کردن یک پوشش گسترده است از فعالیتهای ذهن و یک قسمت جدایی ناپذیر از موجود انسانی. به قول "جونز" انسانها محکوم به فکر کردن، انتخاب و خلاقیت هستند و نمی توانند از آن بگریزند. به زبان دیگر انسانها نمی توانند که فکر نکنند به همان ترتیب که نمی توانند انتخاب نکنند.

روند تفکر و مهارت در آن در بعضی از انسانها قوی تر از بقیه است. در مواردی این مهارت به واسطه یادگیری و پی گیری در تکرار به وجود می آید. در این رابطه "ابراهام مازلو" می گوید: بیماران روانی مریض نیستند بلکه روند شناخت ارزیابی و انتخاب در آنها درجاتی کندتر از بقیه است و پایین بودن سرعت عملکرد در ادراک، یادگیری، یادآوری، حضور و تفکر آنها وجه تمایز آنهاست. "ویلیام گلاسر" عقیده دارد که: تفکر در مردم یک سیستم کنترل است که در روند متداوم انتخابها برای مدیریت زندگی استفاده می شود. به طور مثال مردم غمها و ناخوشیها را با انتخابهای خود می آفرینند. چون انتخابهای دیگر به هر حال وجود دارد فقط مردم یا نمی دانند و یا با دانایی به دنبال پیدا کردن آنها نمی روند. فردی به نام "گیلفورد" تفکر را به دو دسته "همگرا" و "واگرا" تقسیم می کند.

تفکر همگرا: تفکر همگرا یک تفکر سنتی است و همان استدلال یا تفکر منطقی است که به دنبال یک جواب صحیح می گردد. در

تفکر همگرا از هر جا که حرکت کنیم شعاعهای تفکر در یک جا همدیگر را قطع می کنند و پاسخها از قبل معلوم و مشخص است. **تفکر واگرا:** تفکری است که قالب شکل است و طرح نو و شیوههای جدید را ارائه می دهد. پاسخها از قبل معین نیست و در عین حال پاسخها متنوع است.

گیلفورد تحت عنوان تفکر واگرا و همگرا به تفکر منطقی و خلاق می پردازد. از نظر وی تفکر همگرا همان استدلال یا تفکر منطقی است که به دنبال یک جواب صحیح می گردد. در حالیکه تفکر واگرا یا تفکر خلاق به راه حل های مختلفی برای یک مسأله توجه می نماید. فکر واگرا هیچ گاه به بن بست نمی رسد و همواره به راه حل های متعدد فکر می کند و پاسخها را بسط و گسترش می دهد. در تفکر واگرا حل مسأله، یک حل اصیل و تولید خود فرد است.

البته تفکر واگرا و تفکر همگرا مکمل یکدیگر هستند و برای دستیابی به تفکر خلاق به هر دو نوع تفکر نیازمندیم. در عین حال تفکر واگرا باعث تقویت بیشتر تفکر و روانی فکر می شود.

مهم ترین ویژگیهای تفکر واگرا عبارتند از:

۱. اصالت یا ابتکار
۲. سیالی
۳. انعطاف پذیری
۴. گسترش

نمونه های از سؤالاتی که باعث پرورش تفکر واگرا می گردد:

۱. زمانی که ماشین در گل گیر کرده، چه کار کنیم تا ماشین از گل خارج شود؟
۲. از یک کفش فرسوده و کهنه چه استفاده هایی می توان کرد؟
۳. تمام استفاده هایی که از دست خود می توانید بکنید بنویسید.
۴. اگر دو چرخه می توانست در هوا پرواز کند چه حادثی روی می داد؟
۵. راههایی پیشنهاد کنید که با بکارگیری آنها کودکان از آمپول زدن دیگر نترسند.

آشنایی با

” مطالعه بین‌المللی روند آموزش ریاضیات و علوم“ (TIMSS)^۱

مقدمه

انجمن بین‌المللی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی (IEA)^۲ پیش از اجرای سومین مطالعه بین‌المللی ریاضیات و علوم (TIMSS)، دو مطالعه در زمینه ریاضیات و دو مطالعه در زمینه علوم انجام داده است. نخستین مطالعه بین‌المللی ریاضیات (FIMS) در سال ۱۹۶۴ (۱۲ کشور). دومین مطالعه بین‌المللی ریاضیات (SIMS) در سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۸۲ (۲۰ کشور). اولین مطالعه بین‌المللی علوم (SISS) در سال ۱۹۸۳ تا ۱۹۸۴ (۲۴ کشور) به اجرا درآمده است. سومین مطالعه بین‌المللی ریاضیات و علوم (TIMSS) بزرگترین و گسترده‌ترین مطالعه بین‌المللی تطبیقی IEA در زمینه علوم و ریاضیات است. تاکنون ۳ مرحله مطالعه تیمز به اجرا درآمده و یا در دست اجراست. در اینجا معرفی اجمالی این ۳ مرحله - یعنی TIMSS 95 (تیمز ۷۴)، TIMSS 99 (تیمز ۷۸) و TIMSS 2003 (تیمز ۸۲) - می‌پردازیم.

هدایت و اجرای مطالعه تیمز

طراحی، هدایت و اجرای مطالعه TIMSS (TIMSS2003, TIMSS99, TIMSS95) حاصل همکاری ارگان‌ها و مؤسسات مختلف زیردر سطح ملی بین‌المللی است:

۱- طراحی و مدیریت مطالعه: انجمن بین‌المللی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی (IEA)، آمستردام هلند.

۲- هدایت مطالعه: مرکز بین‌المللی مطالعه در دانشگاه بوستون آمریکا^۳ (ISC)، دانشکده علوم تربیتی.

۳- برنامه‌ریزی و کنترل مراحل مختلف نمونه‌گیری مطالعه: مرکز آمار کانادا^۴ (SC)، اتاوا کانادا.

۴- بررسی صحت داده‌های دریافتی از کشورهای مختلف: مرکز پردازش اطلاعاتی IEA در هامبورگ آلمان^۵ (DPC).

۵- تجزیه و تحلیل اطلاعات: مؤسسه خدمات ارزشیابی آموزشی^۶ (ES) در ایالت نیوجرسی آمریکا و مؤسسه تحقیقات آموزشی استرالیا (ACER).

۶- تهیه گزارش‌های بین‌المللی: مرکز بین‌المللی مطالعه در دانشگاه بوستون آمریکا، دانشکده علوم تربیتی.

۷- کشورهای شرکت‌کننده در مطالعه: همکاری مؤسسات بالا و ارائه بازخورد در تمام مراحل مطالعه، اجرای دقیق مطالعه براساس دستورالعمل‌های بین‌المللی و تهیه گزارش‌های ملی.

مدل ارزشیابی مطالعه تیمز

مؤلفه اول: علوم (در مقولات کلی زمین‌شناسی، زیست‌شناسی، فیزیک، شیمی، محیط زیست، مسائل محیطی و منابع طبیعی، بررسی علمی و ماهیت علوم).

مؤلفه دوم: ریاضیات (در مقولات کلی کسرها و مفهوم عدد، اندازه‌گیری، نمایش و تحلیل داده‌ها و احتمالات، هندسه، جبر)

مؤلفه سوم: محیط یادگیری (عوامل درون‌مدرسه‌ای و برون‌مدرسه‌ای تاثیرگذار بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان).

ابزارهای مطالعه تیمز

سؤال‌های چند گزینه‌ای، پاسخ باز و پاسخ کوتاه ریاضی و علوم.

آزمون‌های عملکردی ریاضی و علوم.

پرسشنامه دانش‌آموزان: بررسی عوامل تاثیرگذار بر فرآیند یاددهی-یادگیری مانند پیشینه فرهنگی-اجتماعی-اقتصادی دانش‌آموزان و فعالیت‌های درون و برون مدرسه‌ای آنان.

پرسش نامه معلمان ریاضی و علوم: بررسی متغیرهای چون ویژگی‌های مختلف معلمان، نگرش آنان نسبت به حرفه معلمی، امکانات آموزشی موجود، شیوه‌های تدریس و روش‌های ارزیابی.

پرسشنامه مدیران: بررسی متغیرهایی نظیر مسؤلیت‌ها و وظایف مدیران و کمبودها و موانع آموزشی و شرایط فیزیکی مدارس.

پرسشنامه برنامه درسی: بررسی برنامه قصد شده ریاضی و علوم در کشورهای مختلف.

چگونگی طراحی مواد آزمون مطالعه تیمز

مشارکت متخصصان بین‌المللی ریاضی، علوم و سنجش و اندازه‌گیری.

نظارت‌کمیت‌های تخصصی بین‌المللی متشکل از متخصصان تعلیم و تربیت، ریاضی و علوم.

تحلیل محتوای برنامه‌های درسی ریاضی و علوم کشورهای شرکت‌کننده به منظور جلوگیری از سود دار بودن سؤال‌ها.

اجرای مقدماتی سؤال‌های تهیه شده (Field Test) و محاسبه شاخص‌های آماری جهت تعیین اعتبار و روایی سؤال‌ها.

تدوین مواد آزمون مرحله‌نهایی مطالعه و دریافت تایید از تمامی کشورهای شرکت‌کننده.

تیمز ۹۵

سومین مطالعه بین‌المللی ریاضیات و علوم (TIMSS 95)، نخستین مطالعه انجام شده از مجموعه مطالعات TIMSS است که در سال تحصیل ۷۴-۱۳۷۳ (۹۵-۱۹۹۴ میلادی) به اجرا درآمده است. لازم به یادآوری است که نتایج TIMSS 95 در اواخر سال ۱۳۷۵ (اوایل ۱۹۹۶ میلادی) در سطح بین‌المللی و ملی منتشر شده است.

هدف‌های تیمز ۹۵

۱. بررسی عملکرد دانش‌آموزان پایه‌های سوم و چهارم ابتدایی، دوم و سوم راهنمایی و سال آخر دبیرستان در دروس ریاضی و علوم.

۲. بررسی تفاوت در عملکرد دانش‌آموزان هر کشور در مقایسه با میانگین بین‌المللی هر یک از کشورها.

۳. بررسی برنامه‌های قصد شده، اجرا شده و کسب شده علوم و ریاضی

۴. بررسی عوامل مؤثر در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان از قبیل پیشینه‌های فرهنگی، نظام‌های آموزشی، برنامه‌های درسی، روش‌های تدریس، اهداف آموزشی و ویژگی‌های مدارس.

کشورهای شرکت‌کننده در تیمز ۹۵

کویت، جمهوری اسلامی ایران

ژاپن، جمهوری کره، سنگاپور، هنگ کنگ، تایلند،

1. Trends in International Mathematics and Science Study

2. International Association for the Evaluation of Educational Achievement

3. TIMSS International Study Center

4. Statistics Canada

5. Data Processing Center

6. Educational Testing Service

تیمز ۲۰۰۳

انجمن بین‌المللی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی (IEA) قصد دارد با تکرار TIMSS در سال‌های ۲۰۰۳، ۲۰۰۷، ۲۰۱۱، میلادی روند تغییرات در ابعاد مختلف آموزش ریاضی و علوم را مورد بررسی قرار دهد. در مرحله مقدماتی فاز سوم مطالعه تیمز تحت عنوان: مطالعه بین‌المللی روند آموزش ریاضیات و علوم؛ (تیمز ۲۰۰۳) در ۵۵ کشور جهان در پایه‌های چهارم ابتدایی و سوم راهنمایی گردید در ایران پژوهشکده تعلیم و تربیت، وزارت آموزش و پرورش، مجری پروژه TIMSS2003 می‌باشد.

هدف از اجرایی مرحله مقدماتی مطالعه TIMSS2003 محاسبه شاخص‌های آماری جهت تعیین روایی و اعتبار سوال‌های آزمون ریاضی و علوم و پرسشنامه‌های دانش‌آموز، معلم و مدرسه است. این مرحله در آبان ۱۳۸۱ اجرا گردید شایان ذکر است که در مرحله حجم نمونه انتخاب شده در ایران در پایه چهارم ابتدایی ۱۶۰۰ دانش‌آموز و در پایه سوم راهنمایی ۱۲۷۳ دانش‌آموز بود. هم‌اکنون مرحله اصلی مطالعه TIMSS2003 از تاریخ ۲/۱ لغایت ۲۰/۲/۸۲ به اجرا در می‌آید. در این مرحله، حجم نمونه انتخاب شده در ایران در پایه چهارم ابتدایی حدود ۴۶۹۰ نفر و در پایه سوم راهنمایی نیز حدود ۵۴۳۰ دانش‌آموز است.

هدف‌های تیمز ۲۰۰۳

۱. بررسی روند عملکرد دانش‌آموزان پایه‌های چهارم و هشتم در درس ریاضی و علوم در فاصله هشت سال تحصیلی TIMSS95 در سال تحصیلی ۱۳۷۳-۱۳۷۴، TIMSS99 در سال تحصیلی ۱۳۷۸-۱۳۷۷ و TIMSS2003 در سال تحصیلی (۱۳۸۱-۱۳۸۲)

۲. بررسی تفاوت در عملکرد دانش‌آموزان هر کشور در مقایسه با میانگین بین‌المللی و متوسط عملکرد هر یک از کشورها در فاصله هشت سال تحصیلی.
۳. بررسی روند تغییرات ایجاد شده در منابع آموزش در دسترس دبیران و امکانات آموزشی موجود در مدارس در فاصله هشت سال تحصیلی
۴. بررسی روند تغییرات ایجاد شده در فعالیت‌های آموزشی خارج از مدرسه دانش‌آموزان در فاصله هشت سال تحصیلی.

کشورهای شرکت‌کننده در تیمز ۲۰۰۳

☛ مالزی، اندونزی، تونس، اردن، مراکش، سودان، مصر، عربستان سعودی، بحرین، کویت، جمهوری اسلامی ایران، سوریه، یمن
☛ ژاپن، کره جنوبی، چین تایپه، سنگاپور، هنگ کنگ،
☛ یونان، قبرس، استرالیا، کانادا، هلند، ایتالیا، اسپانیا، بلژیک، انگلستان، روسیه، آمریکا، دانمارک، زلاندنو، نروژ، اسکاتلند، سوئد
☛ رومانی، بلغارستان، مجارستان، جمهوری اسلواک، یوگسلاوی، استونی، ارمنستان، لتونی، لیتوانی، مقدونیه، مولداوی
☛ آرژانتین، شیلی، مکزیک
☛ غنا، بتسوانا، آفریقای جنوبی
☛ فلسطین اشغالی

☛ قبرس، یونان، استرالیا، اتریش، بلژیک، کانادا، دانمارک، انگلیس، اسپانیا، سوئیس، روسیه، آمریکا، فرانسه، آلمان، هلند، ایسلند، ایرلند، پرتغال، زلاندنو، نروژ، سوئد، اسکاتلند

☛ رومانی، بلغارستان، جمهوری چک، مجارستان، جمهوری اسلواک، اسلونی، لتونی، لیتوانی.

☛ کلمبیا

☛ آفریقای جنوبی

☛ فلسطین اشغالی

تیمز ۹۹

پس از انتشار یافته‌های TIMSS99، انجمن بین‌المللی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی (IEA) برنامه تکرار TIMSS را در فاصله‌های چهار ساله طراحی به اطلاع نظام‌های آموزشی کشورهای مختلف جهان رسانید. اجرای نخستین مرحله تکرار TIMSS، با عنوان اجرای مجدد سومین مطالعه بین‌المللی ریاضیات و علوم (TIMSS-R یا TIMSS 99) بلافاصله پس از انتشار یافته‌های TIMSS95 آغاز شد و ۳۸ کشور جهان برای شرکت در این مطالعه اعلام آمادگی کردند. TIMSS-R تکرار TIMSS 95 در پایه‌های بالای جمعیت دو یا پایه هشتم در بسیاری از کشورهای جهان است که در سال تحصیلی ۱۳۷۷-۷۸ (۹۹-۱۹۹۸ میلادی) به اجرا در آمده است. لازم به یادآوری است که یافته‌های TIMSS99 در دسامبر سال ۲۰۰۰ میلادی و اسفند ماه ۱۳۷۹ در سطح بین‌المللی و ملی منتشر شده است.

هدف‌های تیمز ۹۹

۱. بررسی عملکرد دانش‌آموزان ناحیه هشتم (سوم راهنمایی) در درس ریاضی و علوم در فاصله چهار سال تحصیلی (TIMSS95 در سال تحصیلی ۱۳۷۴-۱۳۷۳ و TIMSS99 در سال تحصیلی ۱۳۷۸-۱۳۷۷).
۲. بررسی میزان افزایش عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان پایه چهارم ابتدایی در سال ۱۳۷۴-۱۳۷۳، پس از گذشت چهار سال، در سال تحصیلی ۱۳۷۸-۱۳۷۷ در پایه هشتم.

۳. بررسی تفاوت در عملکرد دانش‌آموزان هر کشور در مقایسه با میانگین بین‌المللی و متوسط عملکرد هر یک از کشورها در فاصله چهار سال تحصیلی.
۴. بررسی تغییرات ایجاد شده در منابع آموزشی در دسترس دبیران و امکانات آموزشی موجود در مدارس در فاصله چهار سال تحصیلی.
۵. بررسی تغییرات ایجاد شده در فعالیت‌های آموزشی خارج از مدرسه دانش‌آموزان در فاصله چهار سال تحصیلی.

کشورهای شرکت‌کننده تیمز ۹۹

☛ مالزی، اندونزی، جمهوری اسلامی ایران، تونس، اردن، مراکش، ترکیه.
☛ ژاپن، جمهوری کره، چین تایپه، سنگاپور، هنگ کنگ، تایلند، فیلیپین،
☛ قبرس، استرالیا، بلژیک، کانادا، انگلستان، هلند، روسیه، فنلاند، آمریکا، ایتالیا، زلاندنو
☛ بلغارستان، جمهوری چک، مجارستان، رومانی، لیتوانی، لتونی، مقدونیه، جمهوری مولداوی، جمهوری اسلواک، اسلوانی.

☛ شیلی

☛ آفریقای جنوبی

☛ فلسطین اشغالی

ساخت یک نمودار ساقه و برگ^۱

این نمودار نیز شبیه نمودار هیستوگرام، توزیع یک متغیر که دارای مقادیر زیادی است را به طور مؤثر آشکار می کند. برای ساخت نمودار، مراحل زیر را انجام دهید:

۱. فرمان Descriptive Statistics سپس Explore از منو Analyze را اجرا کنید.

۲. کلید Reset را تأیید کنید تا پنجره برای تنظیمهای جدید پاک شود.

۳. در پنجره Explore، متغیر دلخواه را انتخاب و با کلید > آنرا به بخش Dependent list منتقل کنید.

۴. Plots در بخش Display را انتخاب کنید.

۵. کلید Plots را تأیید کنید. یک پنجره دیگر شبیه شکل زیر ظاهر می شود.

استفاده از نمودار برای نمایش نتایج

سه نوع نمودار که اغلب برای نمایش توزیع نمرات مربوط به یک متغیر کمی استفاده می شوند، هیستوگرام، ساقه و برگ، و نمودار جعبه است.

ساخت یک نمودار هیستوگرام

برای ساخت نمودار، مراحل زیر را انجام دهید:

۱. فرمان Histogram از منو Graph را اجرا کنید.

۲. متغیری را انتخاب و با کلید > آنرا به بخش Variable منتقل نمایید.

۳. Display normal curve را تأیید کنید.

۴. کلید ok را تأیید کنید. این نمودار شبیه شکل زیر خواهد بود.

پنجره تعریف نمودار در روش Explore

۶. Stem-and-leaf را انتخاب کنید.

۷. None در بخش Boxplots را انتخاب کنید.

۸. کلید Continue سپس ok را تأیید کنید. نموداری شبیه شکل

زیر ظاهر می شود.

نمودار هیستوگرام

خیلی از محققین علوم اجتماعی فکر می کنند متغیرهای کمی آنها توزیع نرمال است. در صورتیکه، تقریباً تمام این نوع متغیرها توزیع نرمال نیستند. با نفوذ منحنی نرمال در نمودار هیستوگرام، درجه نزدیکی متغیر مورد نظر به توزیع نرمال را می توان به صورت ظاهری و چشمی ارزیابی نمود.

نمایش نمرات در نمودار ساقه و برگ

۴. در این پنجره، متغیری مانند college GPA را انتخاب و با کلید >

آنرا به بخش Variable منتقل کنید .

۵. متغیر دیگری مانند gender را انتخاب و با کلید > آنرا

به بخش Category Axis منتقل نمایید.

۶. کلید ok را تأیید کنید . این نمودار پس از اصلاحات بیشتر شبیه

شکل زیر خواهد بود .

در اینجا ساقه ها عدد اول هر نمره ، و برگها عددهای دنباله هر نمره می باشند. در شکل فوق اولین عدد ۱.۰۰۱۱۱۱۲۲۳۳۳۳۳۴ است. رقم قبل از نقطه، ساقه و عددهای بعد از نقطه، برگها می باشند. تعداد ارقام مربوط به برگها به تعداد فراوانی می باشد . در پایین نمودار ، برنامه width Stem را ۱ گزارش کرده که نشان می دهد عدد ساقه ها ، عدد یکان مقادیر (مقدار صحیح) می باشد.

ساخت نمودار جعبه^۱ برای سطوح مختلف یک متغیر کیفی

یک نمودار دیگر در اینجا جعبه است که نمایش قوی تری است. برای رسم نمودار توزیعهای مختلف به تفکیک جنسیت ، مراحل زیر را انجام دهید :

۱. فرمان **Boxplot** از منو **Graphs** را اجرا کنید . یک پنجره شبیه

شکل زیر ظاهر می شود .

پنجره تعریف نمودار جعبه

۲. **simple** را تأیید و سپس **Summaries for groups of cases**

را انتخاب کنید .

۳. کلید **Define** را تأیید کنید. یک پنجره دیگر شبیه شکل زیر ظاهر می شود.

توزیع های GPA دانشجویی به تفکیک پسر و دختر

پنجره تعریف نمودار جعبه ساده : خلاصه سازی

اسامی اعضای کمیته های پژوهشی شهرستانها

۱. **ناحیه ۱:** محمد هاشم همافر/علی سجادنیا/مجتبی حق پرست/رسول قانادی/دکتر محمد یوسفی/مرضیه جمشیدی/زهرا کریمی پور/مهرداد فضل/قاسم حیاتی
۲. **ناحیه ۲:** حجت‌السلیمان پناه/سیاوش افشارپور/محسن یزدان پناه/طاهره خورددین/فاطمه السادات مساوات/غلامحسین فلاح زاده/محمودشهامت/ژیلا رمضانی
۳. **ناحیه ۳:** محمد مهدی شهامت منش/شکراه بهادری/حمید کشایی/فاطمه مصلی نژاد/غلامرضا یونسی/بهادر غلامزاده
۴. **ناحیه ۴:** حسن وامق/حمزه حیدری/سید نعیم احمدی/علی انواری/مختار استوار/محمد حسین محمدی زنجیرانی/افسانه دانشور/شمس الضحی بلند اقبال/سعید رضوانی/طاهره امین علی
۵. **مرکز تربیت معلم شهید مطهری:** دکتر ستار/خسرو رضوانی/محمود گشتاسبی/عبدالعظیم کریمی
۶. **سپیدان:** کاظم جمالی/علی خدا کریم/علی شهبازی/عبدالرحیم تجلی/اسماعیل حسنی/داود نظری/جمال کشتکار
۷. **فیروزآباد:** علی عسکر نجفی/محسن پور زارعی/محمد حسین پولادیان/رحیم عباسی/کسری یاری/احمد علی شیری/عبدالحسین زارعی
۸. **داراب:** قاسم نیک خلق/صمد فتوحی/ابویوب کشفی/زین العابدین صابریان/طاهره انصاری/مجتبی عامری/خلیل ستوده
۹. **لامرد:** رمضان شمس/عباس غلامزاده/عبدالرضا منصوری/محمد پیشاهنگ/فرج اله علی پور/حسین شبانی نژاد
۱۰. **نی ریز:** محمد علی حمیدی/سید هدایت اله موسوی/مهدی میثمیان/مرتضی دهقان/ناصر الهیار/لیلی مستوری/باقر کریمی
۱۱. **جهرم:** محمد حسن رحیمی/زین العابدین خالقی/محمد مرادی/کرامت اله الماسی/محمد جواد رحمانیان/وحید ممتاز/فخرالسادات پیلتن/زهره یوسف زادگان/فاطمه زارعیان
۱۲. **آباده:** علیرضا فرود/محمد تقی چمانچی/محمد علی فیروزی/مسعود شهریاری/منصور کدیور/محمد مهدی پاسیار/اله نوروزی
۱۳. **بوانات:** مصطفی کوثری/علی محمد رزم آئین/محمد حسام پور/علی باقری/کرامت اسماعیل پور/محمد جانی/اصالح مشتاقی/حسین ملک مکان
۱۴. **ارسنجان:** سیداشرف‌الدین حسینی/محمدباقر موسوی/کرامت رحیمی/عبداله دهقانی/مرتضی حسن شاهی/سید مهدی حسینی/محبوبه حسن شاهی
۱۵. **کازرون:** عبدالحمید مختاری/عباس رضوانی/یداله یزدانی/محمد حسن علم الهدی/محمد مهدی جعفرزاده/اسداله عباسی/علیرضا موحد/فرزانه زالزاده/محمد جعفر شاه امیری
۱۶. **ممسنی:** سیدحبیب‌اله حسینی/عبدالعظیم موسوی/عبدالرضا حسینی/خدانظر ایزدی/نعمت اله محمدی/فضل اله محمودی/امین شریفی/رستم داوودی
۱۷. **اقلید:** سید حسن مسعودی/حیدرقلی حیدری/سید عبدالرضا افضلی/فاطمه مسعودی/محمد علی تدین
۱۸. **مرودشت:** کریم شکوهی نژاد/رحیمی/جعفری/محمودی/هوشمند/ایزدپناه/چهرازی/فولادی/یوسفی/منصور محمد زاده
۱۹. **لارستان:** محمد جواد امانت/کارگزار فرد/شیخی/زینلی/پرنیان

برگ درخواست اشتراک

مبلغ اشتراک نشریه در هر سال تحصیلی ۶۰۰۰ ریال است .

- شماره حساب واریز وجه اشتراک ۲۰۲۵ بانک ملی شعبه حسین فاطمی شیراز به نام مؤسسه فرهنگی هنری و انتشاراتی میرزای شیرازی
- نشانی دفتر گاهنامه پژوهشی: شیراز، ضلع شرقی بانک ملی مرکزی، کتابخانه معلم، کارشناسی تحقیقات کدپستی ۷۱۳۶۶
- شماره تلفن مشترکان : ۲۲۴۴۸۳۰ و ۲۲۲۹۹۰۰

اینجانب

بدینوسیله تقاضای اشتراک گاهنامه پژوهشی را در سال تحصیلی ۸۳-۸۲ دارم.

مؤسسه

ضمناً اصل فیش بانکی به مبلغ ریال به حساب ۲۰۲۵ بانک ملی شعبه حسین فاطمی شیراز به نام مؤسسه فرهنگی هنری و انتشاراتی میرزای شیرازی ضمیمه این تقاضاست .

- نشانی شهر : خیابان..... کوچه
- نشانی شهر : کوچه
- تلفن تماس :
- کدپستی